

Μια κοινωνική αρρώστια

του Richard Blow

Ο Dr. Mark Rosenberg φρονεί ότι η βία, σαν την ευλογία, μπορεί να προληφθεί. Αλλά οι αντιδράσεις που προκάλεσε η ιδέα του αυτή ήταν αληθινά βίαιες.

Η λέξη ατύχημα απαγορεύεται στο ταπεινό γραφείο του Ρόζεμπεργκ στο Κρατικό Κέντρο Ελέγχου Νόσων της Ατλάντα, το περίφημο CDC, γιατί σημαίνει κάτι που δεν μπορείς να το προβλέψεις και να το προλάβεις. Ο Dr. Mark Rosenberg είναι Διευθυντής του Τμήματος Κακώσεων του CDC.

“Ατυχήματα δεν υπάρχουν”, εξηγεί. “Υπάρχουν κακώσεις (injuries), που διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: κακώσεις από πρόθεση (βία που ασκεί κανείς στον εαυτό του ή σε άλλους) και μη σκόπιμες (εγκαύματα, πνιγμός, δηλητηριάσεις, πτώσεις και οι περισσότερες τροχαίες συγκρούσεις). Καμία από τις κακώσεις αυτές δεν είναι *ατύχημα*”, επιμένει. Αν ένας υαλοκαθαριστής πέσει και σκοτωθεί, ο θάνατός του είναι το αποτέλεσμα ανεπαρκούς εξοπλισμού ασφαλείας. Δεν είναι μόνο στατιστικώς αναμενόμενο το μοιραίο γεγονός, αλλά είναι και προληπτό. Το ίδιο και η δηλητηρίαση ενός παιδιού από πολλά χάπια ασπιρίνης που είχαν καλή γεύση, είναι προληπτή. Και, αν ο Dr. Rosenberg έχει δίκιο, η ίδια προβλεπτικότητα ισχύει και για τη βία.

Αντίθετα με τους παραδοσιακούς κοινωνικούς στοχαστές, ο Dr. Rosenberg δεν βλέπει τη βία ως θέμα των δικαστών, των φυλακών και της αστυνομίας. Το βλέπει ως θέμα υγιεινής – μεταφορικά, μια κοινωνική αρρώστια –, που μπορεί να αντιμετωπισθεί με τα εργαλεία της επιδημιολογίας και της προληπτικής ιατρικής. Όπως οι άλλοι επιδημιολόγοι προσπαθούν να προλάβουν επιδημίες νόσων, ο Μαρκ Ρόζεμπεργκ προσπαθεί να προλάβει εκρήξεις βίας.

Οι πράξεις βίας είναι η πιο τρομακτική πηγή κακώσεων, και οι ΗΠΑ είναι η χώρα με τα περισσότερα εγκλήματα βίας στον αναπτυγμένο κόσμο. Κάθε χρόνο περίπου πενήντα δύο χιλιάδες Αμερικανοί σκοτώνονται ή αυτοκτονούν. Και εκατοντάδες χιλιάδες πληγώνονται σε βίαια συμβάντα.

Οι πιο πολλοί γιατροί δεν ασχολούνται με την πρόληψη της βίας αλλά μόνο με την θεραπεία των κακώσεων απ’ αυτήν. Ο Ρόζεμπεργκ, 47 ετών, έχει αρχίσει να το αλλάζει αυτό. Δουλεύοντας 13 ώρες την ημέρα, αρχίζοντας από τα άγρια χαράματα, έχει ωθήσει την πρόληψη της βίας στην κορυφή της δράσεως του *Κέντρου για την Υγεία* (CDC). Έχει σπουδάσει ιατρική στο Χαρβαρντ, όπου πήρε και το Μάστερ. Κατόπι δούλεψε στην Ινδία και ύστερα έγινε ψυχίατρος. Το πρώτο του έργο για την πρόληψη της βίας το ξεκίνησε το 1983, όταν το CDC του ανέθεσε να σχεδιάσει ένα σχετικό πρόγραμμα.

Το Κέντρο για τον Έλεγχο των Νόσων (CDC) στην Ατλάντα έχει κάνει οργανωμένες προσπάθειες να μειωθούν οι τραυματισμοί που δεν είναι σκόπιμοι – ειδικά από τροχαία ατυχήματα κατά τη δεκαετία του ‘50 – αλλ’ ο κόσμος βλέπει με επιφύλαξη το πρόγραμμα του ιατρού Ρόζεμπεργκ. Ακόμα και γιατροί λένε ότι η πρόληψη της βίας είναι θέμα επιβολής των νόμων, λέει ο Δρ. George Lundberg, αρχισυντάκτης του περιοδικού *Journal of the American Medical Association*.

Ο Δρ. Ρόζεμπεργκ συμφωνεί ότι το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης είναι απαραίτητο, αλλά πιστεύει ότι οι ατέλειές του το κάνουν ανεπαρκές: Η Αστυνομία παρεμβαίνει στις σωματικές βλάβες μόνο αφού συμβούν. Τα δικαστήρια τιμωρούν τους παραβάτες, αλλά δεν ωφελούν τα θύματα. Και, κρίνοντας από την αύξηση των περιστατικών εγκληματικής βίας, το όλο σύστημα ελάχιστα κάνει για να αποτρέψει τη βία.

“Οι παλιές μέθοδοι επιβολής του νόμου απλώς δεν έφεραν αποτέλεσμα”, λέει ο Dr. Lundberg. Στην πραγματικότητα τα πράγματα χειροτερεύουν σταθερά, τουλάχιστον σε ορισμένους πληθυσμούς και ορισμένες περιοχές. Και προσθέτει: “Λοιπόν όταν είσαι γιατρός και καλείσαι πάλι και πάλι να διαπιστώσεις το θάνατο από βία, δεν είναι φυσικό να διερωτηθείς, μήπως θα υπήρχε καλύτερος τρόπος να γίνεται αυτή η δουλειά;”

Η επιστράτευση του Ρόζεμπεργκ έγινε για να βρεθεί ο καλύτερος τρόπος να ηττηθούν οι επιφυλακτικοί, δηλαδή με το εφαρμοσθούν οι μέθοδοι προλήψεως και στα κρούσματα βίας. “Η ιδέα που συλλάβαμε είναι να στρέψουμε την έρευνά μας προς τις αυτοκτονίες, τις ανθρωποκτονίες και τις άδικες επιθέσεις”, λέει ο Ρόζεμπεργκ, “και **αναλύοντας μεγάλους αριθμούς περιπτώσεων να διαπιστώσουμε τις ομοιότητες που παρουσιάζουν και αυτά τα πρότυπα περιστάσεων, που βρίσκονται πίσω από τα γεγονότα, θα μας οδηγήσουν στους τρόπους προλήψεως αυτών των προβλημάτων**”.

Η στατιστική ανάλυση του Ρόζεμπεργκ ζωγράφισε μια αποκαλυπτική εικόνα της βίας στην Αμερική. Απέδειξε ότι η βία εισχωρεί και κυριαρχεί μεταξύ ανθρώπων που γνωρίζονται, που πίνουν και έχουν καταλήξει σε καυγά. Έδειξε επίσης ότι, αν βρεθεί την ώρα εκείνη ένα όπλο, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να σκοτωθεί κάποιος.

Η στατιστική έδειξε επίσης ποιες ομάδες πλήττονται περισσότερο από τη βία. “Πριν το ερευνήσει ο Ρόζεμπεργκ, αν έλεγες σε κάποιον ότι ο φόνος είναι πρώτη αιτία θανάτου μεταξύ μαύρων, θα έλεγε ότι δεν γίνεται”, λέει ο Mark Moore, καθηγητής εγκληματολογίας στο Χάρβαρντ.